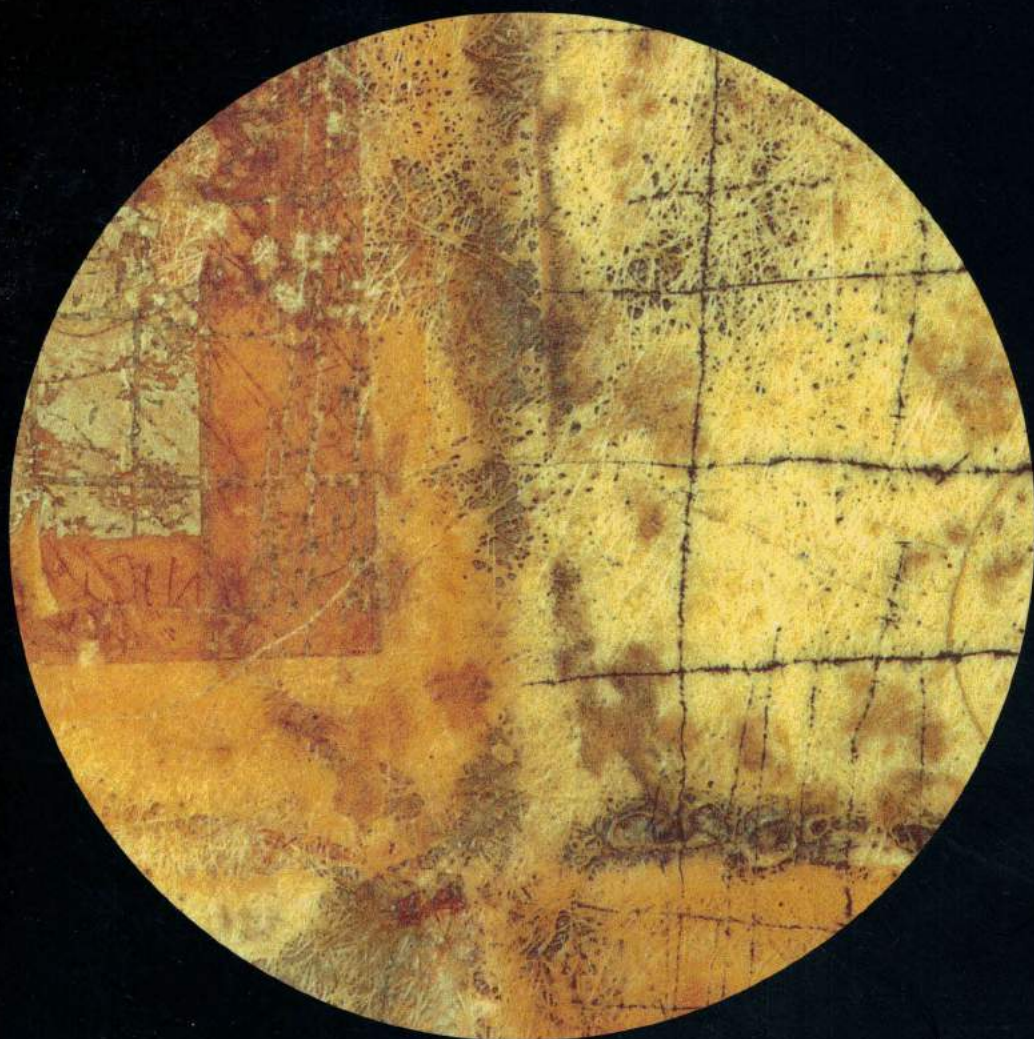

Lourdes Fisa **Fragilitats**

Lourdes Fisa **Fragilitats**

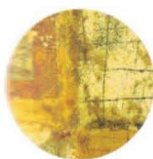
8 de novembre | 9 de desembre de 2001

GALERIA LLUCIÀ HOMS

BARCELONA

Consell de Cent, 315 | E-08007 Barcelona | tel-fax 93 467 71 62

Una mirada cap a la fragilitat. Llucià Homs

El Nadal de 1999 vàrem editar una carpeta de gràfica de Lourdes Fisa que va titular **Trobar una mirada** (1). Hi incorporava un escrit explicant el seu procés creatiu i que avui em serveix d'inici per endinsar-me en la presentació d'aquesta última exposició:

"Entenc la pràctica artística com una experimentació constant i una recerca per expressar conceptes i idees del món que ens envolta. El meu treball es regeix principalment per la força emotiva i la intuïció, combinada amb un treball intel·lectual de lluita i de mètode. M'interessa molt la idea d'exploració, viatge, recorregut, memòria, transformació... utilitzo signes, símbols i de vegades fusiono elements i conceptes que normalment es presenten com a oposats."

Preparant aquest catàleg que teniu a les mans, la Lourdes em va comentar que la mostra l'enquadrava sota l'evocador títol de **Fragilitats**, un tema en el qual hi havia estat treballant durant tot l'últim any.

Arran dels fatídics esdeveniments de l'onze de setembre als Estats Units i del conflicte internacional que vindria a continuació, em va comentar l'immens impacte que li estaven causant i com aquests fets incidien de ple sobre el tema de les obres que estava realitzant, atès que tot s'argumentava al voltant de la fragilitat de l'home i la complexa i contradictòria societat en què vivim; de la subtilitat i del delicat equilibri de forces que s'estableix entre la multiplicitat de civilitzacions, cultures i religions.

Aquesta mostra, per tant, l'ha acabada executant en plena crisi política i ideològica mundial. I sense cap ànim d'oportunisme sinó conseqüent amb les seves pròpies paraules, hi ha una forta influència que plasma en les seves obres per la força emotiva que li suposa i per la seva percepció del món que ens envolta. Són treballs eteris, alguns pengen directament del sostre, de suport fràgil, altres en canvi, són de suport rígid, i tots reflexionen sobre els entramats de les nostres societats i del pensament humà. És indicatiu que l'obra *Estat de xoc i estat de confusió* sigui la de més grans dimensions que presenta.

Títols com *El món d'avui*, *Cau un gegant*, *Tot penja d'un fil*, *Columna de fum*, *Columna de pols*, - aquestes dues com a torres que evoquen el record de les Twin towers-, *Desequilibris*... ens donen idea del contingut de l'exposició, de la voluntat d'expressar la necessitat de l'home d'adaptació contínua i de reflexionar sobre les contradiccions i la desigualtat en què vivim. És recurrent la idea de trencaclosques, de perplexitat, de barbàrie, de foscor, d'irracionalitat... i el desig d'una regeneració, de trobar una llum a *Tros de cel blau*, *Pregària*, *Desitjos de pau*, *Renovació*... que ens parlen de recerca de nous camins que ens portin a un món més humà.

Maria Lluïsa Borràs en l'escrit "*El plaer de donar*" per a l'exposició de la Galeria Llucià Homs de 1998 que va titular **Pas a pas**, va escriure unes paraules que ara quasi semblen profètiques sobre el seu compromís social quan deia que:

"L'obra secreta i apassionada, poètica i perfectament lúcida de Lourdes Fisa, més enllà de la seva estètica personal, és una forma d'introspecció agosarada i compromesa basada en la memòria que evoca fets i coses rescatades de l'oblit, que ella revisa i reelabora (...). A més, amb recurs al collage, pot fixar la realitat viscuda en un viatge a Israel i Jerusalem que segons explica 'ho resumeix tot'.

Té una joventut que ha madurat aviat, que negant-se a tancar els ulls davant a tot allò que pot resultar desagradable o conflictiu s'apropa als conflictes candents d'una època marcada precisament pel dubte i el desencís. (...) La seva visió, però, no és reivindicativa sinó que es caracteritza per l'alè poètic que impregna tota la seva obra. Tot i ser conscient de la tragèdia pensa que l'art pot i ha d'aportar un raig d'esperança, i (...) creu que l'artista fa el cim del procés artístic quan és capaç de trobar el plaer i de donar-lo."

Analitzant el seu discurs plàstic veiem que hi ha dos elements recurrents en el seu treball que alhora s'entrellacen: la noció d'espai hàbitat i la idea de viatge-recorregut. És interessant veure com actualment això ha derivat cap a una reflexió sobre la fragilitat i la fragmentació de l'home i el seu entorn. Un recorregut per la seva obra ens ho permet veure:

El tema de la ciutat, d'entorn, d'hàbitat per a l'home, comença en una de les primeres mostres el 1990, **Braunschweig**, ciutat alemanya on va estudiar un any, i on segons Francesc Fontbona feia referència a la seva "vivència personal, a un impacte espiritual profund, just a l'inici de la seva vida creativa" (2). Dos anys més tard vindria **Recorreguts**, "de gran força evocadora de les emocions sumades en el seu recorregut per terres americanes. És com el resum que explica allò vist (...) i que el viatge li ha fet comprendre" diu Josep Maria Cadena (3). El 1993 i aquest cop a Chicago presentaria **Laberints** a la Sazama gallery, on el professor Robert J. Loescher (4) concretava els paral·lelismes que en la seva obra va establir entre les ciutats de Barcelona i Chicago.

No obstant això, qui més va aprofundir en el tema de la cartografia de la ciutat i la trama urbana va ser Maria Lluïsa Borràs en l'escrit **La ciutat com a poètica** per a la mostra madrilenya a la Sala Blanquerna (5):

"Quan vaig veure per primera vegada l'obra tan suggestiva com personal d'aquesta jove artista, referida amb una especial insistència a la ciutat, vaig pensar amb Paul Klee que tractava fer visibles aquelles "ciutats invisibles" d'Italo Calvino. Més tard vaig saber que ella, com no era d'estranyar, havia llegit el llibre i que fins i tot les seves visions poètiques l'havien inspirat."

A partir d'aquí vindrien altres mostres, de les quals destacaria la mini retrospectiva **Travessia** a Manresa, població on viu, comissariada per Juan Bufill que va escriure: (6)

"Travessia és una noció que evoca el caràcter fonamentalment biogràfic i la relació espai-temps de tota la seva obra. (...) l'itinerari físic, existencial i espiritual. Els moviments i el canvis que es donen en aquests quadres tenen lloc en espais on potser no apareixen figures però són escenaris plens d'empremtes i marques humanes (...) on el mapa es confon amb el territori. Una confusió intencionada, ja que es tracta de paisatges que representen, més que no pas allò vist o visible, allò viscut i vivible."

El 2000 va presentar **Territori humà** a la galeria Llucià Homs, on apareix una mirada cap a l'interior de l'home, on el cos humà passa a ser el referent; l'organisme viu susceptible de canvis. Aquí ens parlava de "ruptures i fragmentacions, cicles i calendaris que ens acosten a un món evolutiu, en moviment i creixement constant, on el temps i la seva mesura ens mostren un interès per l'individu en tota la seva complexitat." (7)

Finalment volem citar la mostra **El viatge** al Centro Cultural Español de Cooperación Iberoamericana de Miami als EUA l'any 2001 on plasma la suggestió del viatge com a trasllat en l'espai i en el temps, als orígens. És un itinerari tant físic com existencial.

* * *

Si bé el tema del plantejament en l'obra de Lourdes Fisa és ambició no ho és menys el de la tècnica. En aquesta exposició ens trobem en una etapa de plena maduresa procedimental: La tècnica mixta en fibra de vidre.

Així, fem una pinzellada als seus inicis com a gravadora que marcaran la importància del tòrcul en tota la seva obra i l'experimentació a què l'ha sotmès, treballant tot tipus de planxes i estampant sobre qualsevol suport viable, del paper a la tela i fins a la fibra de vidre. Francesc Miralles parla de la seva formació com a gravadora quan explica (8) el 1993 que:

"Encara no té 30 anys i ja està aconseguint un lloc remarcable dintre de l'àmbit del gravat a Catalunya. Parteix d'una important formació: Estudis de Belles Arts (Barcelona), llicenciant-se en l'especialitat de gravat, tècnica que va perfeccionar a Wilkey's Moor Workshop d'Ivybridge (Anglaterra), a la Hochschule für Bildende Künste de Braunschweig (Alemanya) i a The School of the Art Institute de Chicago. Tot un bagatge que l'ha de convertir en una persona extraordinàriament preparada pel que fa a la tècnica. (...) Però Lourdes Fisa no sols sorprèn per la seva impecable tècnica sinó que té un llenguatge seductor: el matisat del color, la força evocadora de la línia, l'equilibri entre les zones buides i les planes arriben, moltes vegades, a aquell màgic lirisme d'un Klee."

Ella entén el gravat, la calcografia, "com a mitjà expressiu i l'enriqueix fins i tot amb la incorporació d'altres tècniques com la fotografia, el *grattage*, el collage i la pintura, amb el fi de donar textura a unes imatges, tant abstractes com figuratives." (9) va escriure Maria Lluïsa Borràs, i en referència a les seves influències històriques afegeix:

"En jutjar l'obra de Lourdes Fisa cal tenir en compte l'informalisme dels anys quaranta i cinquanta del qual, sens dubte, va aprendre l'afany d'investigar procediments i materials, així com l'interès per la textura. Malgrat això (...) es complau en el grafisme i en certs esbossos de dibuix. (...) És doncs, una superació dels informalismes dels quals encara i quan incorpora alguna de les tècniques, fa una versió singular i molt personal que situa la seva obra entre les de més gran interès de l'última plàstica catalana."

Però ja a l'exposició **Pas a pas** de la Galeria Lluçà Homs el 1998 apareixen quatre obres que marcaran en bona part la seva personalitat. Quatre obres treballades en tècnica mixta de fibra de vidre que m'interessaren de forma extraordinària per la seva originalitat i el resultat que aconsegueix. Miralles va escriure per a *La Vanguardia* (10) "Uns collages en què utilitza papers i fragments d'estampacions. Atès que les seves obres semblen resums de diaris, s'hi acumulen papers i teles en collage, trossos de llapis i pastel, ceres, acrílic, oli... (...) i es mostren en constant experimentació i recerca de nous resultats."

Aquest treball en fibra de vidre acabarà consolidant-se i donant a l'artista una personalitat molt interessant i diferenciadora. A la mostra **Territoris humans** de la Galeria Lluçà Homs el 2000 totes les obres són ja elaborades en aquest suport. Aquí Jaume Vidal (11) escriu "Es veu un domini molt més acurat de la fibra de vidre, que apareix com un material molt més mal·leable, més disposat a cedir al desig de l'artista que esdevingui alhora pinzell, pigment i llenç."

Juan Bufill en la crítica per a *La Vanguardia* (12) "*El soporte como pintura*" va fer algunes aportacions que crec que són essencials per a l'estudi de la seva trajectòria i que alhora la connecten amb les tendències renovadores actuals del panorama estatal :

"La seva obra és el resultat d'una singular investigació sobre un material, la fibra de vidre, que normalment s'associa amb el que és industrial i artificial, però aquí apareix com una matèria natural, càlida i sense brillantor, amb les qualitats i colors de la terra assolellada, de la molsa ombrívola, de l'antic pergami o de la cera. Són pintures realitzades en fibra de vidre. En i no sobre, ja que ha aconseguit una estranya fusió entre el suport i el que ha pintat, que en moltes zones semblen ser el mateix. Les textures de la matèria que aquí substitueix als tradicionals paper o tela, els dibuixos de les trames de les fibres, s'integren i quasi es confonen amb la pintura, i els colors apareixen amb freqüència com a propis del suport.

Utilitzant el suport com a pintura, convertint-lo en un element expressiu fonamental, l'artista realitza en els seus quadres una unió entre subjecte i objecte, d'acció i de camp d'acció. La pintura s'entén aquí com a objecte i territori, i en aquest aspecte, Fisa coincideix amb altres artistes que estan renovant la pintura abstracta, com són Darío Urzay, Ignasi Aballí, Lluís Lleó, Sílvia Horning i Antonio Murado. (...) Davant d'aquestes obres cal parlar ja no de noció establerta com a camps de color, sinó més aviat de camps de textures, pels colors com emocions, per aquest caràcter de fragmentació recomposta."

Com a conclusió m'agradaria dir que la síntesi d'aquests dos elements analitzats: d'una banda, el tema discursiu de fons, més conceptual, amb el seu clar compromís amb l'actualitat des d'una visió íntima i poètica; i de l'altra, el procedimental, amb la constant investigació de tècnica i materials, junt amb una obertura d'horitzons que li han donat les estades d'estudi a l'estranger, fan d'aquesta brillant artista una veu que parla amb personalitat pròpia dins del nostre món artístic.

Barcelona, octubre de 2001

(1) *Trobar una mirada*, 1999 - Edició de la Galeria Llucià Homs de 50 calcografies en tècnica mixta (Aiguafort, aigüetinta i punta seca sobre planxa de ferro estampades sobre paper Michel, estampades al seu estudi).
Text de l'artista.

(2) Veure l'escrit de Francesc Fontbona pel catàleg de l'exposició "Braunschweig" a la Galeria Miquel Sambró de Barcelona. Ed. Miquel de Serrallonga, la primavera de 1990

(3) Ho comenta Josep Maria Cadena a *El Periódico* de 7 de juliol de 1992 en motiu de la mostra a la Galeria Duna de Barcelona.

(4) Veure "Connective journeys", text de Robert J. Loescher, professor del Dep. d'història de l'art, teoria i crítica de l'School of the Art Institute of Chicago, per al catàleg de la Sazama Gallery de Chicago el 1993.

(5) Veure escrit per al catàleg de la Sala Blanquerna. Generalitat de Catalunya. Madrid el 1995 de Maria Lluïsa Borràs "La ciutat com a poètica".

(6) Veure escrit pel catàleg "Travessia" de Juan Buñill per a la Fundació Caixa de Manresa el 1998.

(7) Fragment de Llucià Homs per la invitació de la mostra "Territori humà" a la galeria Llucià Homs el 2000.

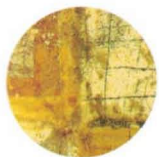
(8) Veure Francesc Miralles per la mostra de 1993 "X de X a Joan Miró." Galeria Canals de Sant Cugat.

(9) Veure la nota nº 5

(10) Veure *La Vanguardia* del 6 de març de 1998, Francesc Miralles "Una pizarra de ideas y sensaciones".

(11) Veure "Mirades" de Jaume Vidal per a *El País* de 23 de març de 2000.

(12) Veure "El soporte como pintura" de Juan Buñill per a *La Vanguardia* de 3 de març de 2000.

Una mirada hacia la fragilidad. Lluçia Homs

En Navidad de 1999 editamos una carpeta de gráfica de Lourdes Fisa que tituló **Encontrar una mirada** (1). Incorporaba un escrito explicando su proceso creativo y que hoy me sirve de inicio para adentrarme en la presentación de esta última exposición:

“Entiendo la práctica artística como una experimentación constante y una búsqueda para expresar conceptos e ideas del mundo que nos rodea. Mi trabajo se rige principalmente por la fuerza emotiva y la intuición, combinada con un trabajo intelectual de lucha y método. Me interesa mucho la idea de exploración, viaje, recorrido, memoria, transformación... utilizo signos, símbolos y a veces fusiono elementos y conceptos que normalmente se presentan como opuestos.”

Preparando este catálogo que tenéis en las manos, Lourdes me comentó que la muestra se encuadraba bajo el evocador título de **Fragilidades**, un tema en el cual había estado trabajando durante el último año.

Después de los fatídicos sucesos del once de Septiembre en los Estados Unidos y el conflicto internacional que vendría a continuación, me comentó el gran impacto que le estaban causando y como estos hechos incidían de lleno sobre el tema de las obras que estaba realizando, dado que todo giraba alrededor de la fragilidad del hombre y la compleja y contradictoria sociedad en que vivimos; de la sutilidad y del delicado equilibrio de fuerzas que se establece entre la multiplicidad de civilizaciones, culturas y religiones.

Esta muestra, por tanto, la ha terminado en plena crisis política e ideológica mundial. Y sin ningún ánimo de oportunismo sino consecuente con sus propias palabras, hay una gran influencia que plasma en sus obras por la fuerza emotiva que le supone y por la percepción que tiene del mundo. Son trabajos etéreos, algunos cuelgan directamente del techo, de soporte frágil; otros son de soporte rígido, y todos reflexionan sobre los entramados de nuestras sociedades y del pensamiento humano. Es indicativo que la obra *Estado de choque y estado de confusión* sea la de más grandes dimensiones que presenta.

Títulos como *El mundo de hoy*, *Cae un gigante*, *Todo pende de un hilo*, *Columna de humo*, *Columna de polvo*, -estas dos como torres que evocan el recuerdo de las Twin towers-, *Desequilibrios*... nos dan idea del contenido de la exposición, de la voluntad de expresar la necesidad del hombre de adaptarse continuamente y reflexionar sobre las contradicciones y la desigualdad en que vivimos. Es recurrente la idea de puzzle, de perplejidad, de barbarie, de oscuridad, de irracionalidad... y el deseo de una regeneración, de encontrar una luz en *Fragmento de cielo azul*, *Oración*, *Deseos de paz*, *Renovación*... que nos hablan de búsqueda de nuevos caminos que nos conduzcan a un mundo más humano.

Maria Lluïsa Borràs en el escrito “*El placer de dar*” para la exposición de la Galería Lluçia Homs de 1998 que tituló **Paso a paso**, escribió unas palabras que ahora casi parecen proféticas sobre su compromiso social cuando decía que:

“La obra secreta y apasionada, poética y perfectamente lúcida de Lourdes Fisa, más allá de su estética personal, es una forma de introspección atrevida y comprometida basada en la memoria que evoca hechos y cosas rescatadas del olvido, que ella revisa y reelabora (...) Además, con recurso al collage, puede fijar la realidad vivida en un viaje a Israel y Jerusalén que tal como ella explica ‘lo resume todo’.

Tiene una juventud que ha madurado pronto, que negándose a cerrar los ojos frente a todo aquello que puede resultar desagradable o conflictivo, se acerca a los conflictos candentes de una época marcada precisamente por la duda y el desánimo. (...) Su visión, no obstante, no es reivindicativa sino que se caracteriza por un aliento poético que impregna toda su obra. Todo y ser consciente de la tragedia, piensa que el arte puede y debe aportar un rayo de esperanza, y (...) cree que el artista alcanza la cumbre del proceso artístico cuando es capaz de encontrar el placer y de darlo."

Analizando su discurso plástico vemos que hay dos elementos recurrentes en su trabajo que se entrelazan: la noción de espacio-hábitat y la idea de viaje-recorrido. Es interesante ver como actualmente esto ha derivado hacia una reflexión sobre la fragilidad y la fragmentación del hombre y su entorno. Un recorrido por su obra nos lo permite ver:

El tema de la ciudad, de entorno, de hábitat para el hombre, empieza en una de las primeras muestras en 1990, **Braunschweig**, ciudad alemana donde estudió un año, y donde según Francesc Fontbona hacía referencia en su "vivencia personal, a un impacto espiritual profundo, justo al inicio de su vida creativa" (2). Dos años más tarde llegaría **Recorridos**, "de gran fuerza evocadora de las emociones sumadas en su recorrido por tierras americanas. Es como el resumen que cuenta lo visto (...) y que el viaje le ha hecho comprender" dice Josep Maria Cadena (3). En 1993 y esta vez en Chicago presentaría **Laberintos** en Sazama gallery, donde el profesor Robert J. Loescher (4) concretaba los paralelismos que en su obra estableció entre las ciudades de Barcelona y Chicago.

Sin embargo quien más profundizó en el tema de la cartografía de la ciudad y la trama urbana fue Maria Lluïsa Borràs en el escrito **La ciudad como poética** para la muestra madrileña en la Sala Blanquerna (5):

"Cuando vi por primera vez la obra tan sugestiva como personal de esta joven artista, referida con especial insistencia a la ciudad, pensé en Paul Klee que trataba de hacer visibles aquellas "Ciudades invisibles" de Italo Calvino. Supe después que, como no era de extrañar, había leído el libro e incluso sus visiones poéticas le habían inspirado."

A partir de este momento vendrían otras muestras, entre las cuales destacaría la mini-retrospectiva **Travesía** en Manresa, población donde vive, comisariada por Juan Bufill que escribió: (6)

"Travesía es una noción que evoca el carácter fundamentalmente biográfico y la relación espacio-tiempo de toda su obra. (...) el itinerario físico, existencial y espiritual. Los movimientos y los cambios que se dan en estos cuadros tienen lugar en espacios donde quizás no aparecen figuras pero son escenarios llenos de huellas y marcas humanas (...) donde el mapa se confunde con el territorio. Una confusión intencionada puesto que se trata de paisajes que representan, más que lo visto o visible, lo vivido y vivible."

En el 2000 presentó **Territorio humano** en la Galería Lluçà Homs, donde aparece una mirada hacia el interior del hombre, donde el cuerpo humano pasa a ser el referente: el organismo vivo susceptible de cambios. Aquí nos hablaba de "roturas y fragmentaciones, ciclos y calendarios que nos acercan a un mundo evolutivo, en movimiento y en crecimiento constante, donde el tiempo y su medida nos muestran un interés por el individuo en toda su complejidad." (7)

Finalmente queremos citar la muestra **El viaje** en el Centro Cultural Español de Cooperación Iberoamericana de Miami en los EE.UU. en el año 2001 donde plasma la sugestión del viaje como traslado en el espacio y en el tiempo, a los orígenes. Es un itinerario tanto físico como existencial.

* * *

Si bien el tema del planteamiento en la obra de Lourdes Fisa es ambicioso no lo es menos el de la técnica. En esta exposición nos encontramos en una etapa de plena madurez procedimental: La técnica mixta en fibra de vidrio.

Asimismo, hagamos una pincelada a sus inicios como grabadora ya que marcarán la importancia del tórculo en toda su obra y la experimentación a que la ha sometido, trabajando todo tipo de planchas y estampando sobre cualquier soporte viable, del papel a la tela y hasta la fibra de vidrio. Francesc Miralles habla de su formación como grabadora cuando explica (8) en 1993 que:

"Aún no tiene 30 años y ya está consiguiendo un lugar remarcable dentro del ámbito del grabado en Catalunya. Parte de una importante formación: Estudios de Bellas Artes (Barcelona), licenciándose en la especialidad de grabado, técnica que perfeccionó en Wilkey's Moor Workshop de Ivybridge (Inglaterra), en la Hochschule für Bildende Kunst de Braunschweig (Alemania) y en The School of the Art Institute de Chicago. Todo un bagaje que tiene que convertirla en una persona extraordinariamente preparada por lo que hace a la técnica. (...) Pero Lourdes Fisa no solo sorprende por su impecable técnica sino que tiene un lenguaje seductor: el matizado del color, la fuerza evocadora de la línea, el equilibrio entre las zonas vacías y las planas llegan, muchas veces, a aquel mágico lirismo de un Klee."

Ella entiende el grabado, la calcografía, "como medio expresivo y lo enriquecerá aún con la incorporación de otras técnicas como la fotografía, el *grattage*, el collage y la pintura con el fin de enriquecer y dar textura a unas imágenes, tanto abstractas como figurativas." (9) escribió Maria Lluïsa Borràs, y en referencia a sus influencias históricas añade:

"Al calibrar la obra de Lourdes Fisa es preciso tener en cuenta el informalismo de los años cuarenta y cincuenta del que aprendió, sin duda, el afán de investigar procedimientos y materiales, así como el interés por la textura. Sin embargo (...) se complace en el grafismo y en ciertos esbozos de dibujo. (...) Es, por tanto, una superación de los informalismos de los cuales aun cuando incorpora alguna de las técnicas, hace una versión singular y personalísima que sitúa su obra entre las de mayor interés de la plástica catalana última."

Pero ya en la exposición **Paso a paso** de la Galería Lluçia Homs en 1998 aparecen cuatro obras que marcarán en gran parte su personalidad. Cuatro obras trabajadas en técnica mixta de fibra de vidrio que me interesaron de forma extraordinaria por su originalidad y el resultado que consigue. Miralles escribió para *La Vanguardia* (10) "Unos collages en los que emplea papeles y fragmentos de estampaciones. Sus obras parecen resúmenes de diarios, en ellas se acumulan papeles y telas en collage, trazos de lápiz y de pastel, ceras, acrílico, óleo... (...) se muestra en constante experimentación y búsqueda de nuevos resultados."

Este trabajo en fibra de vidrio acabará consolidándose y dándole a la artista una personalidad muy interesante y diferenciadora. En la muestra **Territorios humanos** de la Galería Lluçia Homs en el año 2000 todas las obras son ya elaboradas en este soporte. Aquí Jaume Vidal (11) escribe "Se ve un dominio mucho más preciso de la fibra de vidrio, que aparece como un material mucho más maleable, más dispuesto a ceder al deseo de la artista que se vuelve al mismo tiempo pincel, pigmento y lienzo."

Juan Bufill en la crítica para *La Vanguardia* (12) "*El soporte como pintura*" hizo algunas aportaciones que creo que son esenciales para el estudio de su trayectoria y que al mismo tiempo la conec-

tan con las tendencias renovadoras actuales del panorama estatal:

"Su obra es el resultado de una singular investigación sobre un material, la fibra de vidrio, que normalmente se asocia con lo industrial y artificial, pero que aquí aparece como una materia natural, cálida y sin brillos, con las calidades y colores de la tierra soleada, del musgo umbrío, del antiguo pergamino o de la cera. Son pinturas realizadas en fibra de vidrio. En y no sobre, pues en estos cuadros ha conseguido una rara fusión entre el soporte y lo pintado, que en muchas zonas parecen ser lo mismo. Las texturas de la materia que aquí sustituye a los tradicionales papel o lienzo, los dibujos de las tramas de las fibras, se integran y casi se confunden con la pintura, y los colores aparecen con frecuencia como propios del soporte.

Empleando el soporte como pintura, convirtiéndolo en un elemento expresivo fundamental, la artista realiza en sus cuadros una unión de sujeto y objeto, de acción y campo de acción. La pintura se entiende aquí como objeto y territorio, y en este aspecto coincide Fisa con otros artistas que están renovando la pintura abstracta, como son Darío Urzay, Ignasi Aballí, Lluís Lleó, Sílvia Horning y Antonio Murado. (...) Ante estas obras hay que hablar ya no de una noción establecida como es la de campos de color, sino más bien de campos de texturas, por los colores como emociones, por ese carácter de fragmentación recompuesta."

A modo de conclusión me gustaría decir que la síntesis de estos dos elementos analizados: por una parte, el tema discursivo de fondo, más conceptual, con su claro compromiso con la actualidad vista desde una visión íntima y poética; y por la otra, el procedimiento, con la constante investigación de técnica y materiales, más una apertura de horizontes que le han dado las estancias de estudio en el extranjero, hacen de esta brillante artista una voz que habla con personalidad propia dentro de nuestro mundo artístico.

Barcelona, octubre de 2001

(1) *Encontrar una mirada*, 1999 - Edición de la Galería Lluçà Homs de 50 calcografías en técnica mixta (Aguafuerte, aguatinta y punta seca sobre plancha de hierro estampadas sobre papel Michel, en su estudio). Texto de la artista.

(2) Ver el escrito de Francesc Fontbona para el catálogo de la exposición "Braunschweig" en la Galería Miquel Sambró de Barcelona. Ed. Miquel de Serrallonga, la primavera de 1990.

(3) Lo comenta Josep Maria Cadena en *El Periódico* del 7 de julio de 1992 con motivo de la muestra en la Galería Duna de Barcelona.

(4) Ver "Connective journeys", texto de Robert J. Loescher, profesor del Dep. de historia del arte, teoría y crítica The School of the Art Institute of Chicago, para el catálogo de la Sazama Gallery de Chicago en 1993.

(5) Ver Ver el escrito para el catálogo de la Sala Blanquerna. Generalitat de Catalunya. Madrid en 1995 de Maria Lluïsa Borràs "La ciudad como poética".

(6) Ver el escrito para el catálogo "Travesía" de Juan Buñill para la Fundació Caixa de Manresa en 1998.

(7) Fragmento de Lluçà Homs para la invitación de la muestra "Territorio humano" en la Galería Lluçà Homs del año 2000.

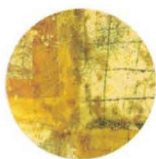
(8) Ver Francesc Miralles para la muestra en 1993 "X de X a Joan Miró." Galería Canals de Sant Cugat.

(9) Ver la nota nº 5.

(10) Ver *La Vanguardia* del 6 de marzo de 1998, Francesc Miralles "Una pizarra de ideas y sensaciones".

(11) Ver "Miradas" de Jaume Vidal para *El País* del 23 de marzo de 2000.

(12) Ver "El soporte como pintura" de Juan Buñill para *La Vanguardia* del 3 de marzo de 2000.

A look to fragility. **Llucià Homs**

In Christmas 1999, we published a folder with Lourdes Fisa's graphics titled **Trobar una Mirada (Finding A Look)** (1). It included a writing explaining her creative process and today, it will be useful for me to start diving into the introduction of her latest exhibition:

"I understand artistic practices as a constant experimentation and as a research to express concepts and ideas about our surrounding world. My work is mainly conducted by emotive forces and intuition combined with an intellectual work of fighting and method. I am very interested in the idea of exploration, trip, journey, memory, and changes... I use signs, symbols and sometimes I fuse elements and concepts usually presented as contrary ones."

While preparing the present catalogue, Lourdes told me that the exposition was named with the evocative title of **Fragilitats (Fragilities)**, a subject she had been working on during the last year.

As a result of the fateful events on the 11th September at the United States and the international conflicts derived from that day, she told me about the big impact this situation was causing to her and how this situation were influencing the work she was doing because everything is based on the fragility of the man and the complex and contradictory society we are living; on the subtlety and the delicate balance of forces established between the multiplicity of civilizations, cultures and religions.

So, this exhibition takes place during a big ideological and politic crisis worldwide. Without any aim of being an opportunist but being consequent with her own words, there is a strong influence that she captures in her works due to the emotive force that she perceives and by her perception of the surrounding world. Her ethereal works, some of them hang directly from the ceiling, with a fragile support, others have a rigid support, and all of them reflect on the framework of our societies and on the human thought. So, it is remarkable the work *Estat de xoc i estat de confusió (Shock and Confusion)* because of its size. It is the biggest of the exhibition.

Titles as *El món d'avui (Today's World)*, *Cau un gegant (A Giant Is Falling)*, *Tot penja d'un fil (Everything Hangs From A Thread)*, *Columna de fum (Smoke Column)*, *Columna de pols (Dust Column)* – these two like towers remembering the Twin Towers – *Desequilibris (Unbalance)*... give us an idea of the contents of the exhibition, of the willing to express the need of the human being for a continuous adaptation and to reflect on the contradictions and inequality we are living. It is recurrent the idea of puzzle, perplexity, darkness, irrationality... and the wish of regeneration, of finding a light in *Tros de cel blau (A Piece Of Blue Sky)*, *Pregària (Prayer)*, *Desitjos de pau (Wishes Of Peace)*, *Renovació (Renewal)*... all of them talk about the searching of new ways to find a more humanized world.

Maria Lluïsa Borràs wrote "*El plaer de donar*" (*The Pleasure Of Giving*) for the exhibition, at the Galeria Llucià Homs in 1998, called **Pas a Pas (Step By Step)**. The words she wrote seem now prophetic about her social commitment saying that:

"The secret and passionate, poetical and perfectly clear Lourdes Fisa's work, beyond her personal aesthetics, is a kind of daring and committed introspection based on the memories that evoke events and things rescued from oblivion and that she reviews and remakes (...) Furthermore, using the resources of the collage, she can fix the reality lived during a trip to Israel and Jerusalem and, as she explains, 'it summarizes everything'.

Her youth has soon matured. She denies closing her eyes in front of all the unpleasant or conflictive things and faces all the conflicts of a doubtful and disappointing age (...) Her point of view is not reivindicative but provides her work with a full poetical atmosphere. Though her awareness of the tragedy, she considers art as a ray of hope, and (...) she thinks the artist gets to the summit when he / she is able to find the pleasure and give it to the others."

Analysing her plastic speech, we can see two recurrent elements in her work and, at the same time, they go together: the concept of space – habitat and the idea of trip – journey. It is very interesting to see how these concepts have drifted to a reflection about fragility and the breakage of the human being and its surrounding. A closer look of her work lets us perceive this:

The topic of the city, of surrounding, the habitat for the human being, starts during one of the first exhibition in 1990, **Braunschweig** - the German city where she studied for a year- and, as Francesc Fontbona says, she refers to her 'personal experience, a deep spiritual shock, at the beginning of her creative life" (2). Two years later, **Recoreguts (Journeys)** "with a strong evocation of all the emotions felt during an American trip. It is like a summary that explains all the things she saw (...) and the trip made her understood," says Josep Maria Cadena (3). In 1993, in Chicago, she introduced **Laberints (Labyrinths)** at the Sazama Gallery where professor Robert J. Loescher (4) commented the parallelisms between Barcelona and Chicago.

However, Maria Lluïsa Borràs went deeper into the subject of the cartography of the city with her writing **La ciutat com a poètica (The City As Poetic)** for the exhibition in Madrid in Sala Blanquerna (5): "When I saw for the first time the suggestive and personal work of this young artist, specially referred to the city, I thought about Paul Klee who tried to make visible all those 'invisible cities' from Italo Calvino. Later, I knew that, and it did not surprise me at all, she had read the book and she was inspired by the poetical views."

From that time, there would be other exhibitions; I would remark the small retrospective called **Travessia (Crossing)** in Manresa, the city where she lives. Juan Bufill, the Commissary of the exhibition wrote: (6) "Travessia (Crossing) is a concept that evokes the basic biographic character and the relation of space – time of her whole work. (...) The physic, existential, and spiritual journey. The movements and changes on these pictures take place in places where figures may not appear but are scenes full of human printings and marks (...) where the map is mistaken by the territory. This is an intended confusion because there are landscapes representing not seen or visible things, therefore lived and to be lived things."

In the year 2000, she introduced **Territori humà (Human Territory)** at Lluïa Homs gallery, where a look inside the man appears; it is concerned to the human body, change sensitive. She talked about "breaking and fragmentation, cycles and calendars that approach us to an evolutionary world, with a constant growth and movement, where the measuring of time shows us an interest for the human with all his complexity." (7)

Finally, we would like to quote the exhibition **El viatge (Journey)** at the Centro Cultural Español de Cooperación Iberoamericana in Miami, United States, in the year 2001 and where she captures the suggestion of a trip as a movement into the space and time: a return to the origins. It is a physical and existential journey.

* * *

If the setting out in Lourdes Fisa's work is ambitious, also is the technique. In this exhibition we find out a mature stage of using technique process: the mixed technique using fibreglass.

Thus, we take a look at her start as an engraver. This will mark the importance of the manual press in all her work and the experimentation she has performed, working on all kinds of plates and stamping on any kind of feasible support, from paper to fabrics and fibreglass. Francesc Miralles talks about her education as an engraver in 1993 saying that: (8)

"She is not 30 years old and she is getting a remarkable place in the engraving field in Catalonia. She starts from a very important background: Estudis de Belles Arts (Fine Arts studies) (Barcelona), with a degree in engraving. She improved this technique in Wilkey's Moor Workshop in Ivybridge, England, at the Hochschule für Bildende Künste in Braunschweig, Germany, and at The School of the Art Institute of Chicago. A big stock of knowledge that makes her a well-prepared person for this technique. (...) But, apart from her technique, Lourdes Fisa also astonishes by its seduction: colour matching, the strength of the line, the balance between empty and flat zones reaches the lyricism of Klee."

She understands engraving, chalcography, "as a mean of expression and she will also improve it with the addition of other techniques such as photography, grattage, collage, and painting in order to provide texture to the images (figurative or abstract ones)," (9) said Maria Lluïsa Borràs. And she added:

"When judging Lourdes Fisa's work, we have to take into account the informalism of the 40's and 50's. There is no doubt she learned from this trend the way of investigating the procedures and materials, as well as the interest for the textures. However, (...) she pleases herself with the graphism and with some drawing outlines. (...) This is an overcoming of the informalism movement and although she uses some of the techniques, she performs a very particular and singular version that puts her work among the most interesting ones of the newest Catalan plastic."

In 1998, in the exhibition ***Pas a Pas (Step By Step)*** at the Galeria Lluçia Homs, we find four works that mark, to a large extent, her personality. Four works using a mixed technique in fibreglass that interested me a lot because of their originality and the result they get. Miralles wrote for *La Vanguardia* (10) "Collages using paper and stamping fragments. As her works seem diary's summaries, papers and fabrics are piled forming a collage, strokes of pencils and pastel, wax, acrylic, oil... (...) and they are showed in a constant experimentation looking for new results."

This work using fibreglass will give to the artist a very interesting and unique personality. In the exhibition ***Territoris Humans (Human Territories)*** at the Galeria Lluçia Homs in the year 2000, all the works are made using this support. Jaume Vidal (11) wrote, "We can appreciate a better and more precise knowledge of the fibreglass. It is a more malleable material willing to be shaped by the artist's desires. It becomes brush, pigment and canvas at the same time."

Juan Bufill wrote for *La Vanguardia* (12) "*El soporte como pintura*" (*The Support As A Painting*). I think he provided some contributions that are essential to study her trajectory and, at the same time, to connect her with the actual renewable trends of the state panorama:

"Her work is the result of a unique investigation of a material, the fibreglass, that it is often associated with the concepts of industry and artificial. However, here we can see it as a natural, charm and mate material. With the qualities and colours of the sunny land, shady moss, the ancient parchment or wax. There are paintings made in fibreglass. 'In' and not 'on' because she has managed a strange fusion between the support and the things she has painted, and in a lot of areas they seem to

be the same. The textures of the material replacing the traditional paper or fabrics, the drawings of the fibre wefts are integrated and confused with the painting. Very often the colours appear as the colours of the support.

Using the support as a painting and making it as a basic element of expression, the artist performs on her paintings a fusion between subject and object, between action and field of action. The painting is understood as an object and territory, and in this aspect, Fisa coincides with the other artists that are renewing the abstract painting, such as Darío Urzay, Ignasi Aballí, Lluís Lleó, Sílvia Horning and Antonio Murado. (...) In front of these works we should talk about fields of texture more than fields of colours. For the colours as emotions, for this character of recomposed fragmentation."

As a conclusion, I would like to say that the synthesis of the two analysed elements: the subject and arguments of the speech, more conceptual, with its clear commitment with the present - from a poetical and intimate point of view - and, on the other hand, the procedures, with a constant research of materials and techniques, together with an horizon opening given by her studies abroad, make of this excellent artist a voice that speaks with a unique personality in our artistic world.

Barcelona, October 2001

(1) "Trobar una Mirada" (Finding a Look) 1999 - Published by Galeria Lluçia Homs.

50 chalcographies using mixed technique (Etching, aquatint and dry point on iron plate stamped on Michel paper, at the artist's studio. Text written by the artist.

(2) See Francesc Fontbona's writing for the exhibition catalogue "Braunschweig" at the Galeria Miquel Sambró, Barcelona. Ed. Miquel de Serrallonga, spring 1990.

(3) Commented by Josep Maria Cadena for *El Periódico*, 7 July 1992 because of the exhibition at the Galeria Duna in Barcelona.

(4) See "Connective Journeys", text from Robert J. Loescher, professor of the History of Arts, theory and criticism at the School of the Art Institute of Chicago for the Sazama Gallery catalogue, Chicago 1993.

(5) See writing for the Sala Blanquerna catalogue. Generalitat of Catalunya. Madrid 1995. Maria Lluïsa Borrás "La ciutat com a poètica" (The City as Poetic)

(6) See writing for the Juan Buñill's catalogue "Travessia" (Crossing) for the Fundació Caixa de Manresa, 1998.

(7) Lluçia Homs's fragment, for the invitation of the exhibition "Territori Humà" (Human Territory) at the Lluçia Homs gallery, 2000.

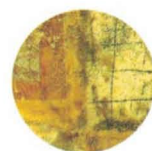
(8) See Francesc Miralles for the 1993 exhibition "X de X a Joan Miró" (X From X To Joan Miró). Galeria Canals, Sant Cugat.

(9) See note number 5.

(10) See *La Vanguardia*, 6th March 1998, Francesc Miralles "Una pizarra de ideas y sensaciones" (A Blackboard Of Ideas And Sensations)

(11) See "Mirades" (Looks) from Jaume Vidal for *El País*, 23rd March, 2000

(12) See "El soporte como pintura" (The Support As A Painting) from Juan Buñill for *La Vanguardia*, 3rd March 2000.

Catalogació d'obres. Fragilitats

El món d'avui, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

113 x 125 cm

Serie Tot penja d'un fil, 1999

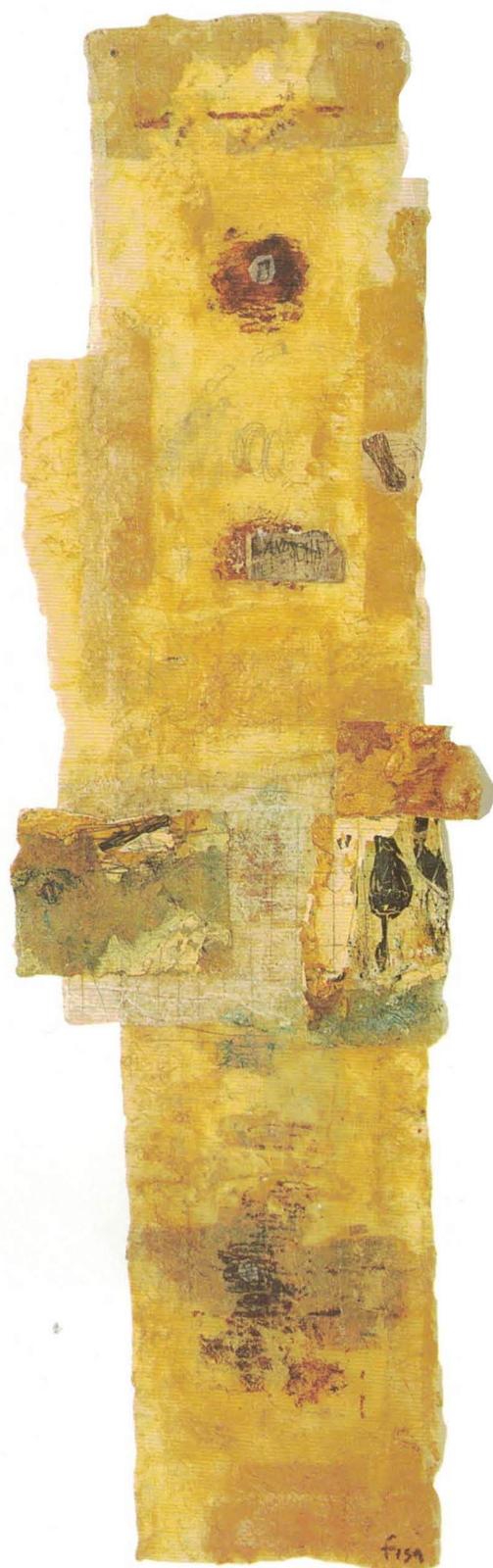
Tècnica mixta en fibra de vidre
220 x 58 cm

Serie Tot penja d'un fil, 1999

Tècnica mixta en fibra de vidre
220 x 78 cm

Serie Tot penja d'un fil, 1999

Tècnica mixta en fibra de vidre
225 x 60 cm

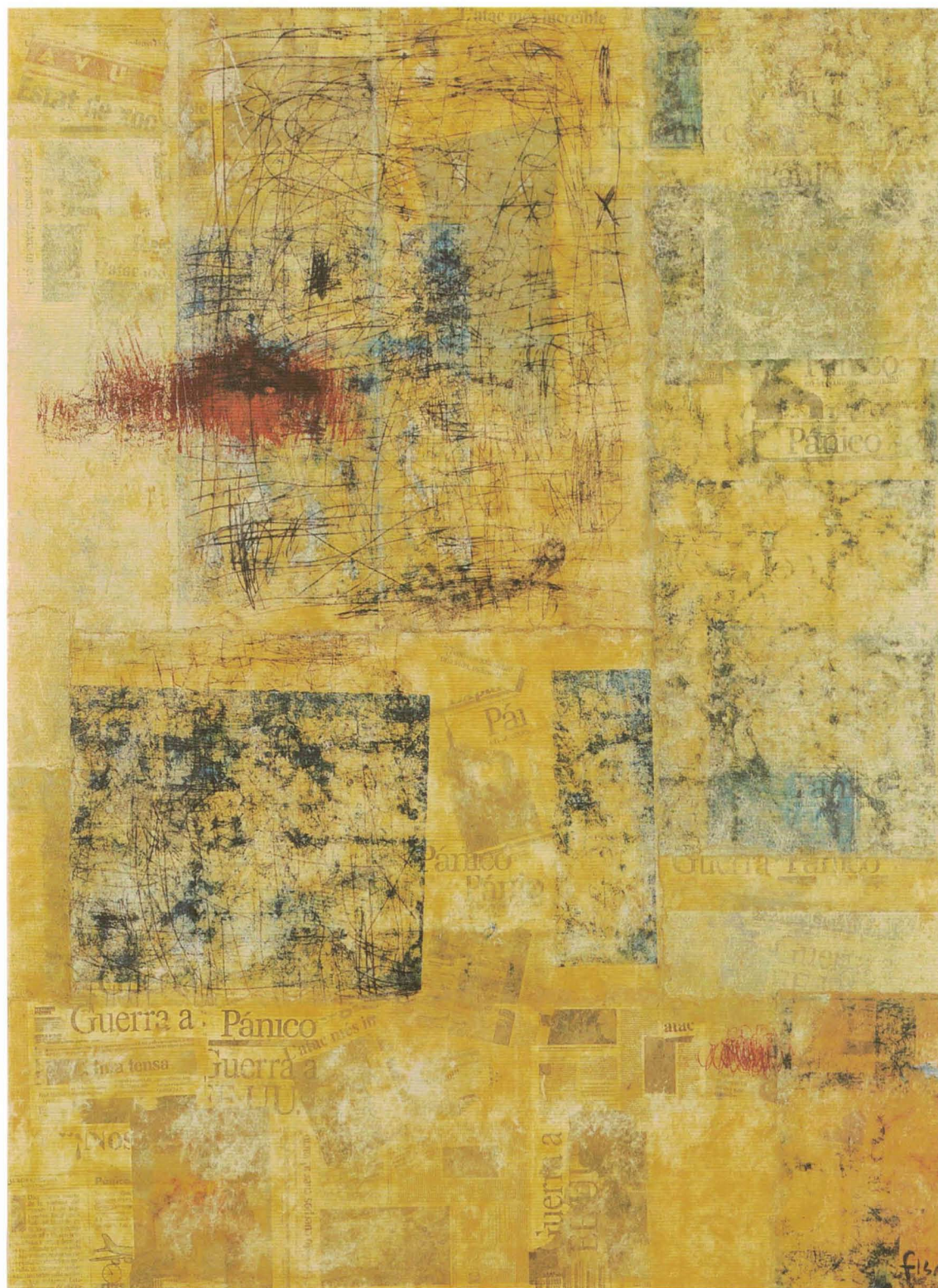

Estat de xoc, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

220 x 160 cm

Testimoni d'un supervivent, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

80 x 80 cm

Fer un pas endavant, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

80 x 80 cm

Columna de fum, 2001

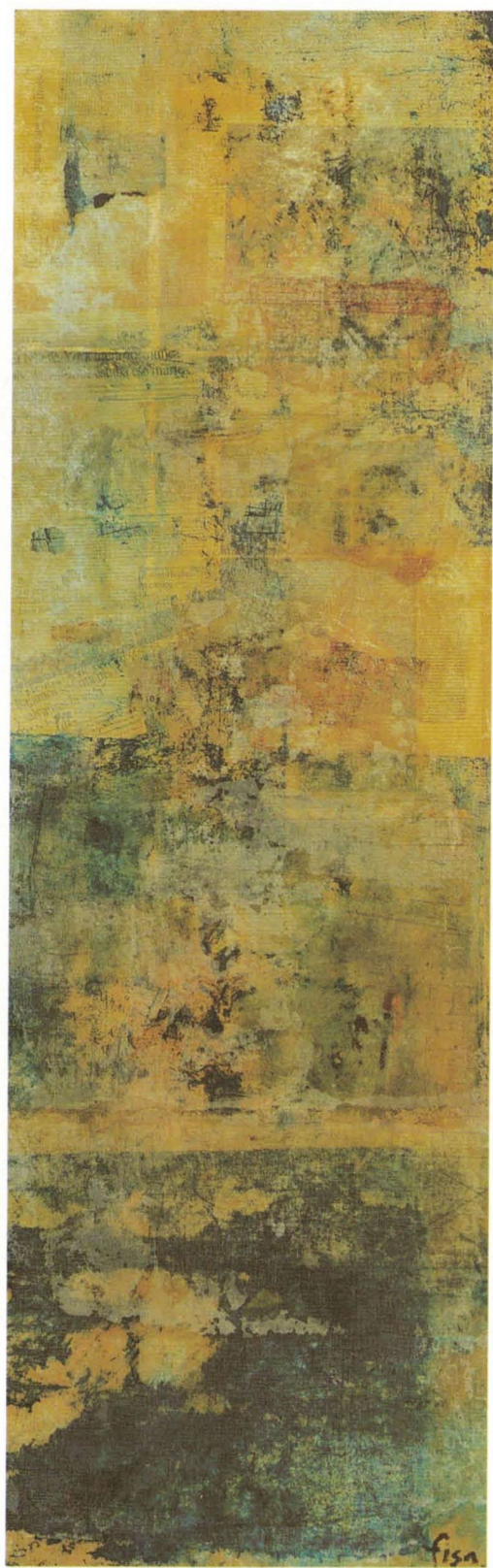
Tècnica mixta en fibra de vidre

174 x 55 cm

Columna de pols, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

174 x 55 cm

Tros de cel blau, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

48 x 120 cm

Pregària, 2000 – 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

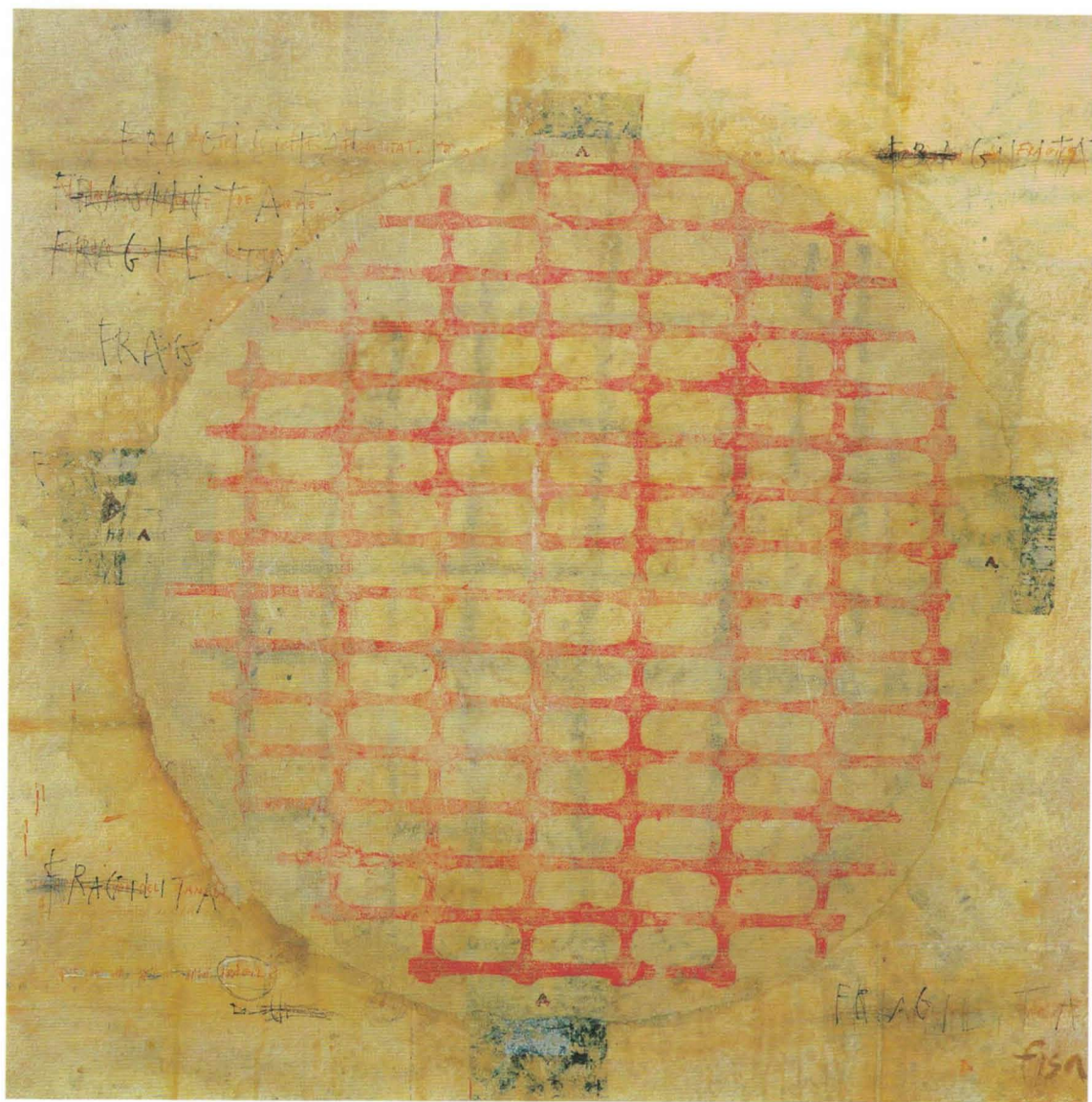
100 x 100 cm

Donar-li el tomb, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

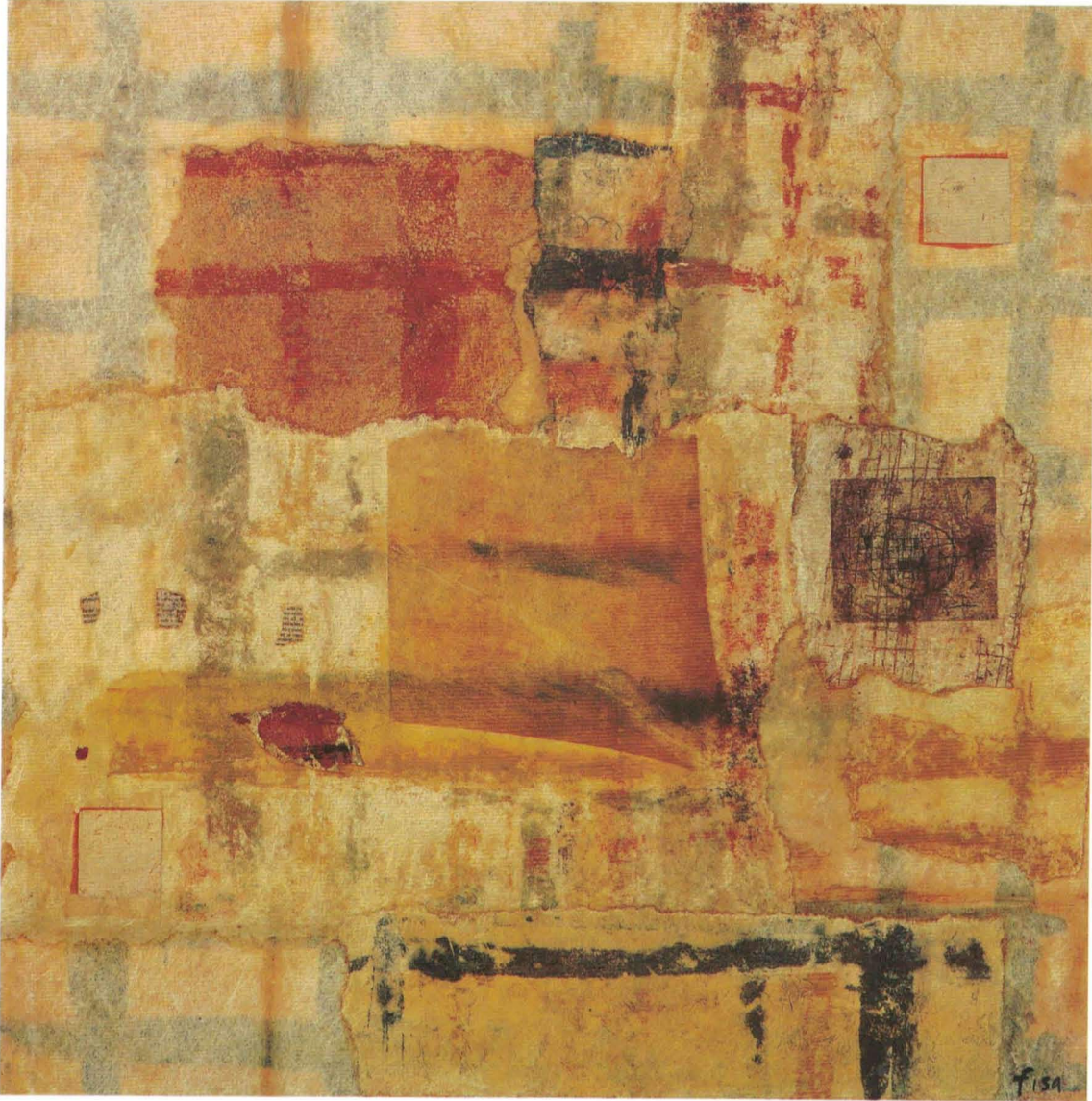
100 x 100 cm

Entramats, 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

100 x 100 cm

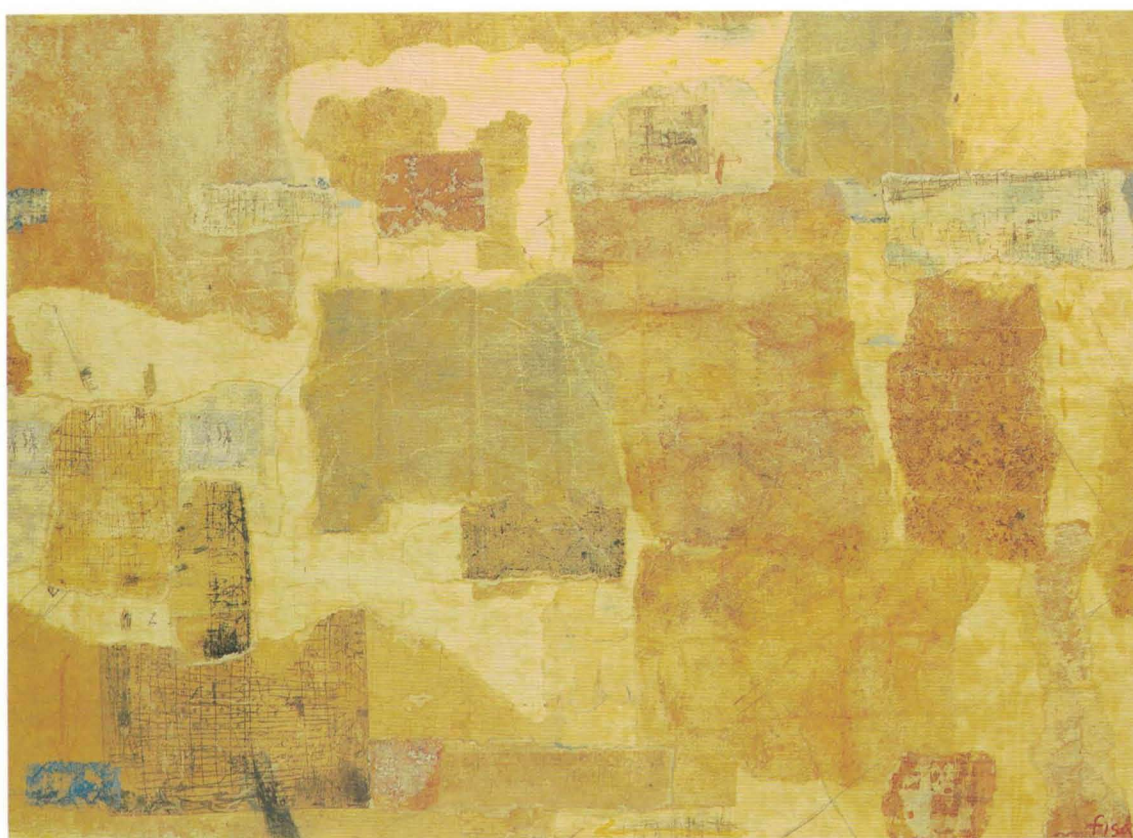
Desitjos de pau, 1999 – 2001
Tècnica mixta en fibra de vidre
190 x 155 cm

Enigmes, 2000 – 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

160 x 220 cm

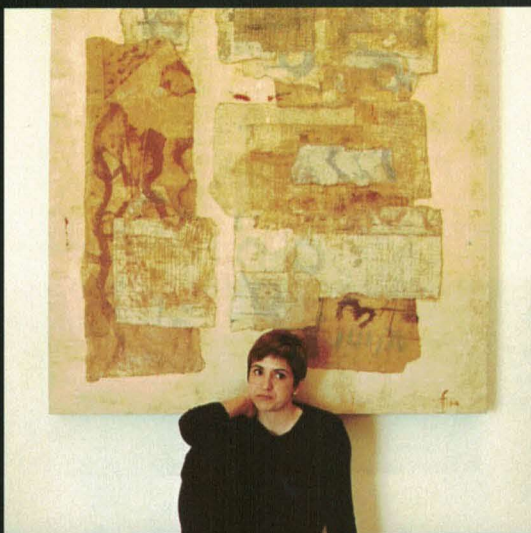

Reflexions, 2000 – 2001

Tècnica mixta en fibra de vidre

98 x 123 cm

Lourdes Fisa

Corbera de Llobregat. Barcelona, 1964.

Exposicions individuals

- 2001 **"Fragilitats"** Galeria Lluçia Homs. Barcelona.
"Fragmentacions". Galeria Horizon. Colera
- 2000 "Territori humà". Galeria Lluçia Homs. Barcelona.
- 1999 "Éxodo". Urban Gallery. Zaragoza.
- 1998 "Pas a Pas" Galeria Lluçia Homs. Barcelona.
"Camins" Galeria El Carme. Vic.
"Travessia" Fundació Caixa de Manresa. Manresa
- 1997 "Orígens". La Torre Vella. Salou.
- 1996 "Grans formats" Fòrum Berger Balaguer. Vilafranca del Penedès.
- 1995 Sala Blanquerna. Generalitat de Catalunya. Madrid.
Centre Cultural de la Caja de Madrid. Barcelona.
- 1993 "Laberints" Sazama Gallery. Chicago (EE.UU.)
- 1992 "Recorreguts" Galeria Duna. Barcelona.
- 1990 Centre Cívic Municipal de Corbera de Ll. Barcelona.
"Braunschweig" Galeria Miquel Sambró. Barcelona.
- 1988 Sala Lola Anglada. Barcelona.

Exposicions col·lectives

- 2001 "Tempus Fugit" Galeria Llucià Homs. Barcelona
PAN – Fira d'Art d'Amsterdam. Holanda. Plusgalleries. Amberes (Bèlgica)
"El viaje". Galeria La Rama. Santo Domingo. (Rep. Dominicana)
"El viaje". Centro Cultural Español de Cooperación Iberoamericana, Miami. EE.UU.
- 2000 "Art i Religió. Iconografia cristiana contemporània". Comissària Mª Lluïsa Borràs.
Galeria Llucià Homs. Barcelona.
PAN – Fira d' Art d'Amsterdam. Holanda. Plusgalleries. Amberes (Bèlgica)
Artissima – Feria de Arte Contemporáneo. Torino, (Italia). Galeria Llucià Homs.
"L'Age d'Or. Artistas en homenaje a Luis Buñuel". Centro Buñuel de Calanda.
"Cal·ligrafia vs Tipografia". Comissari Arnau Puig. Galeria Llucià Homs. Barcelona
- 1999 "Gènere, gèneres". Instal·lació. Museu comarcal de Manresa.
"Gènere, gèneres". Museu d'Art de la Pell. Vic
Galería Prospectus. Chicago. (EE.UU.)
Urban Gallery. Zaragoza.
"The end of the begining". Galería Horizon. Colera. Gerona.
III Bienal d'Art. Centenari F.C. Barcelona.
Fira New Art. Hotel Majestic. Galeria Llucià Homs.Barcelona.
- 1998 Art-Expo. Barcelona
Galería Prospectus. Chicago. (EE.UU.)
- 1997 Col·lectiva de Nadal. Galeria Llucià Homs. Barcelona.
V Premi de pintura Ricard Camí. Terrassa (Barcelona).
- 1996 IV Bienal Internacional de Grabado. Premio Julio Prieto Nespereira. Caixa Orense.
XXXVIII Premi a la pintura jove. Sala Parés. Barcelona.
Homenaje a Walter Benjamin. Ex-Libris.
Galería Propuestas PS. Burgos.
- 1995 "Vantage Point-Abstraction." Jan Cicero Gallery. Chicago.
Galería Duna. Barcelona.
"Monotips" Galeria Contrast. Barcelona.
- 1994 ART 1994 CHICAGO: The New Pier Show. Sazama Gallery.
"13ª Mostra d'Arts Plàstiques per a joves". Itinerant per Catalunya.
"Gallery Artists." Sazama Gallery. Chicago.
"Obra gràfica en homenatge a Pablo Neruda". Galería Duna. Barcelona.
- 1993 "X de X a Joan Miró." Galeria Canals. Sant Cugat del Vallés.
"Gallery 2" Chicago.
"Summer Salon." Sazama Gallery. Chicago.
- 1992 II Bienal Internacional de Grabado. Premio Julio Prieto Nespereira. Caixa Orense.
Galería La mano mágica. Oaxaca. Méjico.
- 1991 "Europa im Ex-Libris". Frederikshavn Kunstmuseum. Nüremberg (Alemanya).
- 1990 "9 Internationale Grafik Ausstellung". Frechen (Alemanya).
- 1989 "Hochschule für Bildende Künste". Braunschweig. (Alemanya).
Universidad de Bellas Artes de Bandung. (Indonèsia).

Premis

- 1988 3er. Premi al "Concurs de pintura Sanvisens". Sitges.
Seleccionada en la convocatòria anual d'adquisicions de Patrimoni Artístic de la UB.
- 1990 2º Premi de Pintura "Begur, un tema per artistes". Museu d'Art Contemporani de Begur.
- 1993 Menció d'honor en el "VI concurso de Grabado Ciudad de Burgos".
- 1994 1er Premi de gravat "XXIII Mostra d'Arts Plàstiques per a joves".
- 1995 1er. Premi de Pintura "LXV Exposició Concurs d'Artistes Manresans".

Estudis artístics

- 1982-1987 Belles Arts. Universitat de Barcelona, esp. Gravat.
- 1986 Taller de gravat a Wilkey's Moor Workshop.Ivybridge. Anglaterra.
- 1988-1989 "Hochschule für Bildende Kunste", Braunschweig. (Alemanya)
- 1991-1992 The School of the Art Institute of Chicago (EE.UU.)

Beques

- 1988-1989 "Erasmus". Comunitat Europea, per estudiar a Hochschule für Bildende Kunste. Alemanya.
- 1991-1992 Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya,
per estudiar a The School of the Art Institute of Chicago.

Col·lecció pública

- 1988 Universitat de Barcelona.
- 1989 "Herzog August Bibliothek" de Wolfenbüttel. Alemanya.
H.B.K,Universitat de Belles Arts de Braunschweig. Alemanya.
- 1990 Ajuntament de Corbera de Llobregat.
- 1992 Joan Flasch Artist's Book Collection, Chicago. EEUU
Diputació de Barcelona.
- 1993 Col·lecció "Williams & Zevnik, P.C.", Chicago. EEUU
- 1995 Biblioteca Nacional de Madrid.
Ajuntament de Manresa.
- 1997 Consorci Zona Franca.

© GALERIA LLUCIÀ HOMS

Edita Promocions Artístiques de Barcelona s/l

Text Lluçia Homs

Traducció al castellà Núria Balfegó

Fotografia Salvador Esparbé

Disseny gràfic Inés Bullich

Impressió Avilgràfic

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Reservats tots els drets.

Prohibida la seva gravació o reproducció total / parcial

per qualsevol mitjà electrònic o mecànic,

sense l'autorització escrita de l'editor.

Abe

Associació Art Barcelona

ts

GALERIA LLUCIÀ HOMS

BARCELONA

Consell de Cent, 315 | E-08007 Barcelona | tel-fax 93 467 71 62
llhoms@infomail.lacaixa.es | www.galerialluciahoms.com